

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός γνωμοδότησεως 21/ 2018
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Πλήρης Ολομέλεια
Συνεδρίαση της 8^{ης}-2- 2018

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Μιχαήλ Απέσσος, Πρόεδρος του Ν.Σ.Κ

Μέλη: Χρυσούλα Αυγερινού, Ανδρέας Χαρλαύτης, Μεταξία Ανδροβισσιανέα, Βασιλική Δούσκα, Ιωάννης -Κωνσταντίνος Χαλκιάς, Νικόλαος Μουδάτσος, Ιωάννης Διονυσόπουλος και Στέφανος Δέτσος, Αντιπρόεδροι του ΝΣΚ, Ασημίνα Ροδοκάλη, Κωνσταντίνος Γεωργιάκης, Γεώργιος Κανελλόπουλος, Βασιλική Πανταζή, Ευγενία Βελώνη, Νίκη Μαριόλη, Ανδρέας Ανδρουλιδάκης, Αικατερίνη Γρηγορίου, Βασιλική Τύρου, Στυλιανή Χαριτάκη, Δημήτριος Χανής, Νικόλαος Δασκαλιντώνης, Ευφροσύνη Μπερνικόδα, Γαρυφαλιά Σκιάνη, Αφροδίτη Κουτούκη, Δήμητρα Κεφάλα, Δημήτριος Αναστασόπουλος, Κωνσταντίνος Κατσούλας, Ελένη Σβολοπούλου, Κωνσταντίνος Κηπουρός, Αλέξανδρος Ροϊλός, Αδμαντία Καπετανάκη, Ευστράτιος Συναϊκής, Κωνσταντίνος Χριστοπούλου, Ευαγγελία Σκαλιστά, Αθηνά Αλεφάντη, Αγγελική Καστανά, Κυριακή Παρασκευοπούλου, Ελένη Πασαμπαλή, Χριστίνα Διβάνη, Παναγιώτης Πατπάς, Σταύρος Στυράτσος, Βασίλειος Καραγιώργης, Πέτρος Κωνσταντινίδη, Ευσταθία Τσαούση, Χρήστος Μητρίδης, Διονύσιος Χειμώνας, Βασιλική Παπαθεοδώρου, Παναγιώτα-Ελευθερία Δασκαλέα -Ασημακοπούλου, Γεώργιος Γρυλιάνης, Βασίλειος Κορκίζογλου, Χαράλαμπος Μπρισκόλας και Νικόλαος Καραγιώργης, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγητής: Δημήτριος Κατωπόδης, Πάρεδρος του Ν.Σ.Κ. (γνώμη χωρίς ψήφο).

1

επιβληθεί από τις ελληνικές αρχές. Περαιτέρω, σε περιπτώσεις συλλήψεως - κρατήσεως αλλοδαπών, οι οποίοι εισέρχονται ή διαμένουν παράτυπα στη χώρα μας και για τους οποίους κινείται η διαδικασία της διοικητικής απελάσεως ή επιστροφής τους, κατόπιν σχετικής αποφάσεως, κατατίθενται διοικητικές προσφυγές από δικηγόρους, οι οποίοι δεν προσκομίζουν νόμιμη εξουσιοδότηση ή πληρεξούσιο και υπογράφουν ως πληρεξούσιοι, επικαλούμενοι προφορική εντολή του εντολέα τους (ο οποίος ευρίσκεται υπό διοικητική κράτηση στα αστυνομικά κρατητήρια). Ομοίως, προσέρχονται δικηγόροι και αιτούνται, επικαλούμενοι προφορική εντολή του πελάτη τους, την παράταση της προθεσμίας προς οικειοθελή αναχώρηση που έχει χορηγηθεί σε αλλοδαπούς που τελούν υπό διοικητική επιστροφή, των οποίων η κράτηση έχει αρθεί, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 22 του ν. 3907/2011.

2. Κατά την κατάθεση των ως άνω αιτήσεων, η Διεύθυνση Αστυνομίας Κέρκυρας ενημερώνει τους δικηγόρους ότι απαραίτητη προϋπόθεση για την εξέταση αυτών είναι η πληρεξουσιότητα να αποδεικνύεται με νόμιμη εξουσιοδότηση και, εφόσον ο αλλοδαπός διαμένει στο εξωτερικό, πρέπει τόσο η εξουσιοδότηση / πληρεξούσιο όσο και τα συνυποβαλλόμενα δικαιολογητικά να φέρουν τη σφραγίδα της Συμβάσεως της Χάγης ή επικύρωση από την οικεία ελληνική προξενική αρχή. Ορισμένοι δικηγόροι αρνούνται να προσκομίσουν εξουσιοδότηση ως ανωτέρω, επικαλούμενοι α) ότι είναι νόμιμη η προφορική εντολή του εντολέα τους, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του Κώδικα Δικηγόρων (ν. 4194/2013), β) ότι σύμφωνα με την υπ' αριθ. ΔΙΣΚΠΟ/Φ.18/οικ 11853/6-5-2009 εγκύκλιο του Υπουργού Εσωτερικών, οι δικηγόροι δεν θεωρούνται τρίτα πρόσωπα όταν εκπροσωπούν τους εντολείς τους και δικαιούνται να αιτούνται και να παραλαμβάνουν έγγραφα διοικητικών υπηρεσιών χωρίς έγγραφη εξουσιοδότηση ή πληρεξούσιο και γ) ότι οι εντολείς τους δεν διαμένουν κοντά σε ελληνική προξενική αρχή ή αδυνατούν να μεταβούν σε αυτή.

3. Το περιεχόμενο της ως άνω εγκυκλίου του Υπουργού Εσωτερικών, αναφορικά με την εκπροσώπηση των πολιτών ενώπιον διοικητικών αρχών από δικηγόρους, επαναλαμβάνεται αυτολεξεί τόσο στην υπ' αριθ. 1049342/ 534/0006/15-5-2009 εγκύκλιο του Υπουργείου Οικονομικών, όσο και στο

3

Αριθμός ερωτήματος : Το υπ' αριθ. πρωτ. 4000/1/94-στ/24-5-2017 έγγραφο του Υπουργείου Εσωτερικών / Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας / Κλάδου Διοικητικής Υποστήριξης και Ανθρώπινου Δυναμικού / Δ/νσης Οργάνωσης και Νομικής Υποστήριξης / Τμήματος Νομικών Υποθέσεων.

Ερώτημα: Αν υποχρεούνται οι αστυνομικές υπηρεσίες, όταν δεν υπάρχει ειδική νομοθετική πρόβλεψη περί του τρόπου αποδείξεως της πληρεξουσιότητας, να συναλλάσσονται με δικηγόρους που φέρονται ότι εκπροσωπούν υπηκόους τρίτων χωρών, βασιζόμενες απλά στην προφορική δήλωσή τους ότι εκπροσωπούν συγκεκριμένους εντολείς τους ή αν πρέπει να έχει παρασχεθεί σ' αυτούς από τους εντολείς τους σχετικό έγγραφο από το οποίο να αποδεικνύεται η πληρεξουσιότητά τους.

Επί του ως άνω ερωτήματος εκδόθηκε αρχικά η υπ' αριθ. 186/2017 γνωμοδότηση του Β' Τμήματος Διακοπών του Ν.Σ.Κ., και εν συνεχεία η υπ' αριθ. 249/2017 γνωμοδότηση της Β' Τακτικής Ολομέλειας, η οποία παρέπεμψε το ερώτημα, λόγω της σπουδαιότητας του νομικού ζητήματος που τίθεται με αυτό και των δύο ισχυρών αντιθέτων γνωμών που διατυπώθηκαν, στην Πλήρη Ολομέλεια του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, σύμφωνα με τα άρθρα 5 παρ. 2 και 6 παρ. 3 του ν. 3086/2002 (Α' 324). Η Πλήρης Ολομέλεια γνωμοδότησε ως εξής :

Ιστορικό

Από το έγγραφο της ερωτήσεως Υπηρεσίας και τα στοιχεία του φακέλου που το συνοδεύουν προκύπτουν τα ακόλουθα:

1. Στις Υπηρεσίες της Διευθύνσεως Αστυνομίας Κέρκυρας προσέρχονται δικηγόροι, οι οποίοι, επιδεικνύοντας τη δικηγорική τους ταυτότητα και δηλώνοντας προφορικά ότι εκπροσωπούν τους εντολείς τους, καταθέτουν αιτήσεις με τις οποίες αιτούνται να τους χορηγηθεί βεβαίωση για το αν υφίσταται σε βάρος των εντολέων τους το μέτρο της απαγορεύσεως εισόδου στη χώρα μας ή στον χώρο Σένγκεν. Με τον ίδιο τρόπο κατατίθενται αιτήματα, προκειμένου να λάβουν γνώση των λόγων, για τους οποίους οι εντολείς τους είναι καταχωρημένοι στον Ειδικό Κατάλογο Ανεπιθύμητων Αλλοδαπών (Ε.Κ.Α.Ν.Α.), καθώς και αιτήματα που αφορούν στη διαγραφή των μέτρων απαγορεύσεως εισόδου που υφίστανται σε βάρος τους και τους έχουν

2

εγχειρίδιο Διοικητικών Διαδικασιών του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας (Α.Ε.Α.), που έχει αποσταλεί στο σύνολο των αστυνομικών υπηρεσιών.

4. Ωστόσο, από την προεκτεθείσα εγκύκλιο υφίστανται αποκλίσεις, είτε κατόπιν ρητής νομοθετικής προβλεψέως (βλ. το άρθρο 8 του ν. 4251/2014, όπου ορίζεται ότι κατά τη διαδικασία εκδόσεως αδειών διαμονής σε υπηκόους τρίτων χωρών η πληρεξουσιότητα αποδεικνύεται εγγράφως με θεώρηση του γνησίου της υπογραφής από οποιαδήποτε δημόσια αρχή, καθώς και τη σχετική υπ' αριθ. 58037/2014/8-4-2015 εγκύκλιο του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, σχετικά με την εφαρμογή των διατάξεων του ν. 4251/2014), είτε επί τη βάσει ειδικότερων εγκυκλίων (βλ. την υπ' αριθ. 30/2014 εγκύκλιο του Υπουργείου Εσωτερικών / Γενική Γραμματεία Πληθυσμού και Κοινωνικής Συνοχής - Α.Δ.Α: ΒΙΙΩΝ-8ΝΡ, αναφορικά με την απόδειξη πληρεξουσιότητας δικηγόρων, όταν αυτοί εκπροσωπούν αλλοδαπούς για θέματα πολιτογραφήσεως), είτε, τέλος, επί τη βάσει της γνωμοδότησης του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους υπ' αριθ. 83/2010, που αφορά την εκπροσώπηση των πολιτών από δικηγόρους ενώπιον των υπηρεσιών του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.

5. Η Διεύθυνση Αλλοδαπών του Α.Ε.Α., με το υπ' αριθ. πρωτ. 9725/1-273012/30/12/2016 έγγραφό της, που απηύθυνε στην Δ/νση Οργάνωσης και Νομικής Υποστήριξης του Αρχηγείου της ΕΛ.ΑΣ., διατύπωσε την άποψη ότι ειδικά η εξέταση των αιτημάτων διαγραφής από τον Ε.Κ.Α.Ν.Α. και το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν (SIS II), που υποβάλλονται από δικηγόρους, για λογαριασμό υπηκόων τρίτων χωρών, επικαλούμενους απλά προφορική εντολή του εντολέα τους, ενέχει τον κίνδυνο καταστρατηγήσεως της κείμενης νομοθεσίας (ν. 4251/2014 και ν. 3907/2011), καθώς δεν διασφαλίζεται ότι ο αλλοδαπός, συμμορφούμενος πλήρως με το εις βάρος του μέτρο, ευρίσκεται εκτός της ελληνικής επικράτειας, προϋπόθεση απαραίτητη για την ανάκληση ή αναστολή του μέτρου της απαγορεύσεως εισόδου στην Ελλάδα, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 26 του ν. 3907/2011. Περαιτέρω, με το ίδιο ως άνω έγγραφο επισημαίνεται ότι η πιστή εφαρμογή της επίμαχης εγκυκλίου του Υπουργείου Εσωτερικών και η παροχή πληροφοριών σε δικηγόρους, δίχως έγγραφη πληρεξουσιότητα, σχετικά με τους λόγους καταχώρησής των εντολέων τους στους ανωτέρω καταλόγους, εγκυμονεί κινδύνους

4

παραβιάσεως των διατάξεων του ν. 2472/1997, καθότι στις αιτούμενες πληροφορίες εμπεριέχονται ευαίσθητα δεδομένα, ήτοι δεδομένα περί εθνότητας προέλευσης και ποινικών καταδικών.

Ενόψει των προεκτεθέντων, υποβλήθηκε το ερώτημα που αναφέρεται στην αρχή.

Νομοθετικό πλαίσιο

6. Στα άρθρα 216, 217 και 713 του Αστικού Κώδικα ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 216 - Πληρεξουσιότητα

«Η εξουσία αντιπροσώπευσης παρέχεται με τη σχετική δικαιοπραξία (πληρεξουσιότητα)».

Άρθρο 217

«Η πληρεξουσιότητα μπορεί να δοθεί με δήλωση προς τον εξουσιοδοτούμενο ή προς τον τρίτο με τον οποίο επιχειρείται η δικαιοπραξία. Εφ' όσον δεν συνάγεται κάτι άλλο η δήλωση υποβάλλεται στον τύπο που απαιτείται για την δικαιοπραξία».

Άρθρο 713 - Εντολή

«Με τη σύμβαση της εντολής ο εντολοδόχος έχει υποχρέωση να διαξαγάγει χωρίς αμοιβή την υπόθεση που του ανέθεσε ο εντολέας».

7. Στα άρθρα 3 και 4 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 2690/1999 (Α' 45), ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 3 - Αιτήσεις προς τη διοίκηση

«1. Αίτηση του ενδιαφερομένου, για την έκδοση διοικητικής πράξης απαιτείται όταν το προβλέπουν οι σχετικές διατάξεις. 2...

4. ... Η ταυτότητα των αλλοδαπών αποδεικνύεται, στην περίπτωση πολιτών Κράτους Μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, από το δελτίο ταυτότητας ή το διαβατήριο, ενώ, στις άλλες περιπτώσεις, από το διαβατήριο, ή άλλο έγγραφο βάσει του οποίου επιτρέπεται η είσοδος τους στη Χώρα, ή τα έγγραφα που έχουν εκδώσει οι αρμόδιες ελληνικές αρχές... Όταν η αίτηση δεν υποβάλλεται αυτοπροσώπως, πρέπει να συνοδεύεται από επικυρωμένο φωτοαντίγραφο του δελτίου ταυτότητας ή των αντίστοιχων εγγράφων...»

Άρθρο 4 - Διεκπεραίωση υποθέσεων από τη διοίκηση

«1. α. Οι δημόσιες υπηρεσίες, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης και τα νομικά πρόσωπα δημόσιου δικαίου, όταν υποβάλλονται αιτήσεις, οφείλουν να

διεκπεραιώνουν τις υποθέσεις των ενδιαφερομένων και να αποφαίνονται για τα αιτήματά τους μέσα σε προθεσμία πενήντα (50) ημερών, εφόσον από ειδικές διατάξεις δεν προβλέπονται μικρότερες προθεσμίες...»

8. Στα άρθρα 27 και 30 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν. 2717/1999 - Α' 97), όπως ισχύει, ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 27 - Διενέργεια διαδικαστικών πράξεων

«1. Οι διάδικοι, οι νόμιμοι αντιπρόσωποι και εκπρόσωποι τους διενεργούν τις διαδικαστικές πράξεις και παρίστανται κατά τη συζήτηση με δικαστικούς πληρεξουσίου».

2. Κατ' εξαίρεση, οι ιδιώτες διάδικοι ή οι νόμιμοι αντιπρόσωποι ή οι εκπρόσωποι τους μπορούν να διενεργούν διαδικαστικές πράξεις και να παρίστανται κατά τη συζήτηση χωρίς δικαστικό πληρεξούσιο...»

Άρθρο 30 - Δικαστικοί πληρεξούσιοι των λοιπών διαδίκων

«1. Δικαστικοί πληρεξούσιοι των λοιπών, πλην του Δημοσίου και των άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, διαδίκων ορίζονται δικηγόροι, σύμφωνα με το Δικηγορικό Κώδικα...»

2. Η, κατά την προηγούμενη παράγραφο, δικαστική πληρεξουσιότητα παρέχεται: α) με προφορική δήλωση του διαδίκου ή του νόμιμου αντιπροσώπου ή του εκπροσώπου του, στο ακροατήριο, η οποία και καταχωρείται στα πρακτικά, ή β) με συμβολαιογραφική πράξη ή με ιδιωτικό έγγραφο, οπότε όμως απαιτείται η βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής του διαδίκου ή του νόμιμου αντιπροσώπου ή του εκπροσώπου του, από οποιαδήποτε δημόσια, δημοτική ή κοινοτική αρχή...»

6. Κατ' εξαίρεση, απαιτείται ειδική δικαστική πληρεξουσιότητα: α) για το δικαστικό συμβιβασμό... β) για την παραιτήση από ένδικο βοήθημα ή μέσο που έχει ασκηθεί, γ) για την προσβολή εγγράφου ως πλαστού, δ) όπου αλλού προβλέπεται τούτο ρητώς από ειδικές διατάξεις.»

9. Στα άρθρα 77 και 82 του ν. 3386/2005 (Α' 212), ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 77 - Προσφυγή κατά της διοικητικής απόφασης

«Κατά της απόφασης απόφασης δικαιούται ο αλλοδαπός να προσφύγει μέσα σε προθεσμία πέντε ημερών από την κοινοποίηση της στον Υπουργό Δημόσιας Τάξης ή στο εξουσιοδοτούμενο από αυτόν όργανο. Η σχετική απόφαση εκδίδεται μέσα σε τρεις εργάσιμες ημέρες από την άσκηση της

προσφυγής. Η άσκηση προσφυγής συνεπάγεται την αναστολή εκτέλεσης της απόφασης. Σε περίπτωση κατά την οποία με την απόφαση απόφασης έχει διαταχθεί και η κράτηση, η αναστολή αφορά μόνο την απόφαση.»

Άρθρο 82 - Ανεπιθύμητοι αλλοδαποί

«1. Το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης τηρεί κατάλογο ανεπιθύμητων αλλοδαπών. Τα κριτήρια και η διαδικασία εγγραφής και διαγραφής αλλοδαπών από τον κατάλογο αυτόν καθορίζονται με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εξωτερικών, Εθνικής Άμυνας, Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης.

2. Αλλοδαπός που βρίσκεται στο ελληνικό έδαφος είναι υποχρεωμένος να εγκαταλείψει τη Χώρα, αφοτου εγγραφεί στον κατάλογο ανεπιθύμητων, μέσα σε προθεσμία που ορίζεται κάθε φορά από τον Υπουργό Δημόσιας Τάξης. Αν δεν συμμορφωθεί, απειλώνεται.

3. Αλλοδαπός, στον οποίο δεν επιτρέπεται η είσοδος στη Χώρα, επειδή είναι εγγεγραμμένος στον κατάλογο ανεπιθύμητων αλλοδαπών, οφείλει να αναχωρήσει αμέσως, άλλως επαναπροωθείται αμέσως στη χώρα προέλευσης ή σε τρίτη χώρα, όπου μπορεί να επιτραπεί η είσοδος με ευθύνη και δαπάνες του ίδιου ή εκείνου που τον μετέφερε, οι οποίοι υποχρεούνται και στην καταβολή κάθε άλλης αναγκαίας δαπάνης που απαιτείται μέχρι την αναχώρησή του...».

10. Στα άρθρα 41, 42, και 43 του Κανονισμού (ΕΚ) υπ' αριθ. 1987/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ής Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με τη δημιουργία, τη λειτουργία και τη χρήση του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν δεύτερης γενιάς (SIS II) (L 381/4), ορίζεται ότι :

Άρθρο 41 - Δικαίωμα πρόσβασης, διόρθωσης εσφαλμένων δεδομένων και διαγραφή δεδομένων που δεν έχουν εισαχθεί νομίμως

«1. Το δικαίωμα των προσώπων να έχουν πρόσβαση στα δεδομένα που τα αφορούν και τα οποία καταχωρίζονται στο SIS II σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό ασκείται σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους μέλους έναντι του οποίου τα πρόσωπα επικαλούνται το δικαίωμα αυτό. 2 ...»

4. Δεν ανακοινώνονται οι πληροφορίες προς το πρόσωπο το οποίο αφορούν τα δεδομένα εάν τούτο είναι αναγκαίο για την εκτέλεση εντεταλμένου νόμιμου έργου σε συνάρτηση με την καταχώριση ή για λόγους προστασίας των δικαιωμάτων και ελευθεριών τρίτων.

5. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να ζητήσει τη διόρθωση ή τη διαγραφή δεδομένων που το αφορούν και περιέχουν πραγματικό ή νομικό σφάλμα.»

Άρθρο 42 - Δικαίωμα ενημέρωσης

«1. Υπήκοος τρίτης χώρας που έχει καταχωριστεί σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό ενημερώνεται σύμφωνα με το άρθρο 10 και 11 της οδηγίας 95/46/ΕΚ. Η ενημέρωση αυτή παρέχεται γραπτώς μαζί με αντίγραφο ή μνεία της εθνικής απόφασης βάσει της οποίας εκδόθηκε η καταχώριση του άρθρου 24, παράγραφος 1...»

Άρθρο 43 - Ένδικα βοηθήματα

«1. Κάθε πρόσωπο μπορεί να προσφύγει ενώπιον της δικαστικής ή άλλης αρχής που είναι αρμόδια δυνάμει του δικαίου κάθε κράτους μέλους για να ζητήσει τη διόρθωση, διαγραφή και ενημέρωση καταχώρισης που το αφορά ή την καταβολή αποζημίωσης εξαιτίας της καταχώρισης...»

11. Στα άρθρα 58 και 59 της Απόφασης 2007/533/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 12ης Ιουνίου 2007 (L 205/63), ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 58 - Δικαίωμα πρόσβασης, διόρθωσης εσφαλμένων δεδομένων και διαγραφή δεδομένων που δεν έχουν εισαχθεί νομίμως.

«1 Το δικαίωμα των προσώπων να έχουν πρόσβαση στα δεδομένα που τα αφορούν και τα οποία καταχωρίζονται στο SIS II σύμφωνα με την παρούσα απόφαση ασκείται σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους μέλους έναντι του οποίου τα πρόσωπα επικαλούνται το δικαίωμα αυτό...»

5... Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να ζητήσει τη διόρθωση ή τη διαγραφή δεδομένων που το αφορούν και περιέχουν πραγματικό ή νομικό σφάλμα...»

Άρθρο 59 - Ένδικα βοηθήματα

«1. Κάθε πρόσωπο μπορεί να προσφύγει ενώπιον της δικαστικής ή άλλης αρχής που είναι αρμόδια δυνάμει του εθνικού δικαίου κάθε κράτους μέλους για να ζητήσει τη διόρθωση, διαγραφή, ενημέρωση καταχωρίσεως ή την καταβολή αποζημίωσης εξαιτίας καταχωρίσεως που το αφορά...»

12. Στα άρθρα 26 παρ. 3 και 28 παρ. 1, 3, 4 και 5 του ν. 3907/2011 «Ίδρυση Υπηρεσίας Ασύλου και Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής, προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2008/115/ΕΚ «σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη - μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών» και λοιπές διατάξεις» (Α' 7), ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 26 - Απαγόρευση εισόδου (Άρθρο 11 της Οδηγίας).

«3. Οι αρμόδιες αρχές εξετάζουν την ανάκληση ή την αναστολή απαγόρευσης εισόδου όταν υπήκοος τρίτης χώρας για τον οποίο έχει εκδοθεί απαγόρευση εισόδου σύμφωνα με την παρ. 1 περίπτωση β, υποβάλει αίτηση και μπορεί να αποδείξει ότι έχει αναχωρήσει από το ελληνικό έδαφος συμμορφούμενος πλήρως με την απόφαση επιστροφής...»

Άρθρο 28 - Ένδικα βοηθήματα (Άρθρο 13 της Οδηγίας)

«1. Κατά των αποφάσεων επιστροφής που εκδίδονται από τις αστυνομικές αρχές, οι υπήκοοι τρίτων χωρών μπορούν να ασκήσουν την ενδικοφανή προσφυγή του άρθρου 77 του ν. 3386/2005. Κατά των αποφάσεων επιστροφής που ενσωματώνονται σε αποφάσεις απόρριψης του αιτήματος χορήγησης ή ανανέωσης τίτλου διαμονής, καθώς και σε αποφάσεις ανάκλησης ισχύοντος τίτλου διαμονής οι υπήκοοι τρίτων χωρών έχουν δικαίωμα προσφυγής σύμφωνα με το άρθρο 24 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας.

3. Οι αρμόδιες για θέματα αλλοδαπών αρχές υποχρεούνται να παρέχουν πληροφορίες και κάθε δυνατή συνδρομή στον υπήκοο τρίτης χώρας που αιτείται νομικές συμβουλές, εκπροσώπηση από δικηγόρο και γλωσσική συνδρομή, προκειμένου να ασκήσει τα δικαιώματά του παρόντος άρθρου.

4. Η απαραίτητη νομική βοήθεια και εκπροσώπηση παρέχεται δωρεάν κατόπιν αιτήσεων, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3226/2004 (ΦΕΚ 24 Α'), εφόσον κατά την κρίση του δικαστή η αίτηση ακύρωσης δεν είναι προδήλως απαράδεκτη ή προδήλως αβάσιμη, κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 15 παράγραφοι 3 έως 6 της Οδηγίας 2005/85/ΕΚ, όπως ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη με το π.δ. 114/2010 (ΦΕΚ 195 Α'). Η ισχύς της παραγράφου αυτής αρχίζει από 24.12.2011.

5. Αίτηση ακύρωσης κατά των αποφάσεων επιστροφής ασκείται σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 15 του ν. 3068/2002 (ΦΕΚ 274 Α'), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 49 του ν. 3900/2010.»

13. Στα άρθρα 1 και 6 της υπ' αριθ. 4000/4/32-Αα/2012 κοινής απόφασης των Υπουργών Εξωτερικών, Εθνικής Άμυνας, Εσωτερικών, Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Δημοσίας Τάξεως και Προστασίας του Πολίτη, με τίτλο «Καθορισμός των κριτηρίων και της διαδικασίας για την εγγραφή και διαγραφή αλλοδαπών από τον Εθνικό Κατάλογο Ανεπιθύμητων Αλλοδαπών» (Β' 2805), η οποία εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση των άρθρων 82 παρ.1 του ν. 3386/2005 και 38 παρ.1 του ν. 3907/2011, όπως τροποποιήθηκε με την κοινή απόφαση υπ' αριθ. 4000/4/32-ν/2017 των ίδιων Υπουργών (Β' 1140), ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 1 - Κριτήρια εγγραφής

«1. Στον Εθνικό Κατάλογο Ανεπιθύμητων Αλλοδαπών (Ε.Κ.Α.Ν.Α.) εγγράφονται: α. Αλλοδαποί σε βάρος των οποίων εκδόθηκε δικαστική ή διοικητική απόφαση απέλασης από τη χώρα ή απόφαση επιστροφής, εφόσον δεν έχουν συμμορφωθεί με την υποχρέωση επιστροφής. β. Αλλοδαποί, η παρουσία των οποίων στο ελληνικό έδαφος αποτελεί απειλή για την εθνική ασφάλεια, τη δημόσια ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη....

2. Οι αλλοδαποί που εγγράφονται στον Ε.Κ.Α.Ν.Α. εγγράφονται παράλληλα και στο Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 94 της Σ.Ε.Σ.Σ.»

Άρθρο 6 - Επεξεργασία δεδομένων

«Για την τήρηση του Ε.Κ.Α.Ν.Α. και την επεξεργασία των αντιστοίχων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα εφαρμόζονται οι σχετικές διατάξεις του ν. 2472/1997 (Α' 50), όπως ισχύει κατά τις υπο' αριθ.»

14. Στο άρθρο 6 παρ. 7 της υπ' αριθ. 4000/3/10-πβ/2012 κοινής απόφασης των Υπουργών Εξωτερικών, Οικονομικών, Εθνικής Άμυνας, Εσωτερικών, Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας και Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, με τίτλο «Παραμονή και εργασία ομογενών από Αλβανία» (Β' 3043), που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 17 παρ. 4 του ν. 1975/1991 (Α' 184), ορίζεται ότι:

«Η απόρριψη του αιτήματος για χορήγηση ή ανανέωση της Α.Δ.Ε.Τ. η ανάκληση της απόφασης χορήγησης της και η αφαίρεση του δελτίου γίνονται με απολογημένη απόφαση, η οποία κοινοποιείται με αποδεικτικό στον ενδιαφερόμενο χωρίς να περιλαμβάνει απόφαση επιστροφής (άρθρο 21 παρ. 1 Ν. 3907/2011, Α' 7). Κατά της ανωτέρω απόφασης, ο ενδιαφερόμενος δικαιούται, εντός δέκα (10) ημερών από την κοινοποίησή της, να ασκήσει προσφυγή ενώπιον του κατά τόπο αρμόδιου Διευθυντή Διεύθυνσης Αστυνομίας ή Διευθυντή Αλλοδαπών, ο οποίος αποφασίζει σχετικά εντός 30 ημερών...»

15. Στα άρθρα 1, 2, 3, 34, 36, 37 και 166 του Κώδικα Δικηγόρων (ν. 4194/2013, Α' 208), ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 1 - Η φύση της δικηγορίας

«1. Ο δικηγόρος είναι δημόσιος λειτουργός. Το λειτουργήμα του αποτελεί θεμέλιο του κράτους δικαίου.

2. Περιεχόμενο του λειτουργήματος είναι η εκπροσώπηση και υπεράσπιση του εντολέα του σε κάθε δικαστήριο, αρχή ή υπηρεσία ή εξωδικαστικό θεσμό, η παροχή νομικών συμβουλών και γνωμοδοτήσεων, όπως επίσης και η συμμετοχή του σε θεσμοθετημένα όργανα ελληνικά ή διεθνή.»

Άρθρο 2 - Η θέση του δικηγόρου στην απονομή της Δικαιοσύνης.

«Ο δικηγόρος είναι συλλειτουργός της δικαιοσύνης. Η θέση του είναι θεμελιώδης, ισότιμη, ανεξάρτητη και αναγκαία για την απονομή της.»

Άρθρο 3 - Το επάγγελμα του δικηγόρου

«1. Ο δικηγόρος ασκεί ελεύθερο επάγγελμα στο οποίο προέχει το στοιχείο της εμπιστοσύνης του εντολέα του προς αυτόν.

2. Για τις υπηρεσίες που αμείβεται από τον εντολέα του είτε ανά υπόθεση είτε με πάγια αμοιβή ή με μισθό.

3. Η άσκηση του δικηγορικού επαγγέλματος δεν συνιστά εμπορική δραστηριότητα.»

Άρθρο 34 - Υποχρέωση σεβασμού και τιμής στο λειτουργήμα του δικηγόρου

«1. Ο δικηγόρος κατά την άσκηση των καθηκόντων του δικαιούται να απολαμβάνει του σεβασμού και της τιμής που οφείλεται στο λειτουργήμα του από τους δικαστικούς λειτουργούς και από κάθε άλλο πρόσωπο που ενεργεί στο πλαίσιο της δημόσιας διοίκησης.

2. Η είσοδος στα Υπουργεία και στα δημόσια καταστήματα επιτρέπεται ελεύθερα στους δικηγόρους με επίδειξη της επαγγελματικής τους ταυτότητας, κάθε εργάσιμη ημέρα και ώρα χωρίς κανένα χρονικό ή άλλο περιορισμό.»

Άρθρο 36 - Περιγραφή του έργου του δικηγόρου

«1. Αποκλειστικό έργο του δικηγόρου είναι να αντιπροσωπεύει και να υπερασπίζεται τον εντολέα του σε κάθε δικαστήριο ή αρχή της Ελληνικής Δημοκρατίας ή οποιασδήποτε άλλης χώρας, στα δικαστήρια, τις υπηρεσίες και τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στα διεθνή δικαστήρια, στα πειθαρχικά και υπηρεσιακά συμβούλια, καθώς και η κατάθεση σημείων και διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας. Επίσης η παροχή νομικών συμβουλών προς οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, καθώς και η σύνταξη γνωμοδοτήσεων προς οποιοδήποτε νομικό ή φυσικό πρόσωπο και Αρχή.... Η παράσταση ενώπιον των δικαστηρίων με ή δια δικηγόρου είναι υποχρεωτική για όλες τις υποθέσεις και σε όλες τις διαδικασίες, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά από το νόμο.

2. Ομοίως στο έργο του δικηγόρου περιλαμβάνονται: α)... δ) Η βεβαίωση της γνησιότητας της υπογραφής του εντολέα του, όπως προβλέπεται στο άρθρο 42 της παραγράφου 2 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, καθώς και σε κάθε άλλη ειδική διάταξη.»

Άρθρο 37 - Αποδοχή εντολής - Τήρηση επιμέλειας και ευπρέπειας

«1. Ο δικηγόρος έχει υποχρέωση να αναλαμβάνει κάθε υπόθεση, εκτός εάν αυτή είναι προδήλως αβάσιμη, δεν είναι δεκτική υπεράσπισης, έρχεται σε σύγκρουση με τα συμφέροντα άλλων εντολέων του ή αντιβαίνει στις αρχές του...»

Άρθρο 166 - Τελικές διατάξεις.

«1. Οι διατάξεις του Κώδικα είναι ειδικές έναντι κάθε άλλης διάταξης...»

16. Στα άρθρα 1, 2, 8, 9, 22, 26, 27, 33 και 139 του ν. 4251/2014 «Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις» (Α' 80), ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 1 - Ορισμοί

«1. Για την εφαρμογή των διατάξεων του Κώδικα αυτού:

α) Αλλοδαπός είναι το φυσικό πρόσωπο που δεν έχει την ελληνική ιθαγένεια ή που είναι ανιθαγενής.

β) Πολίτης τρίτης χώρας είναι το φυσικό πρόσωπο που δεν έχει την ελληνική ιθαγένεια ούτε την ιθαγένεια άλλου κράτους - μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά την έννοια του άρθρου 20 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης...»

Άρθρο 2 - Πεδίο εφαρμογής

«1. Οι διατάξεις του Κώδικα αυτού δεν έχουν εφαρμογή στις ακόλουθες κατηγορίες προσώπων, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά σε επιμέρους διατάξεις του:

α. Στους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατά την έννοια του άρθρου 20 παρ. 1 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, όπως αυτό τροποποιήθηκε και ισχύει.

β. Στους υπηρέτουντες σε διπλωματικές και προξενικές αρχές υπαλλήλους που απολαύουν νομικού καθεστώτος υποκειμένου στη σύμβαση της Βιέννης του 1961...

γ. Στους δικαιούχους διεθνούς προστασίας, καθώς και στους αιτούντες διεθνή προστασία, κατά την έννοια της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 και σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο.

δ. Στα πρόσωπα που έχουν την άδεια να παραμείνουν στην Ελλάδα με βάση προσωρινή προστασία ή ζήτησαν την άδεια να παραμείνουν για το λόγο αυτόν και αναμένουν την έκδοση της σχετικής απόφασης...»

Άρθρο 8 - Χορήγηση Άδειας Διαμονής

«1. Πολίτης τρίτης χώρας που αιτείται τη χορήγηση άδειας διαμονής στην Ελλάδα, για έναν από τους λόγους του Κώδικα αυτού, οφείλει, μετά την είσοδό του στη χώρα και πριν από τη λήξη της θεωρήσης εισόδου, εκτός αν από τις διατάξεις του παρόντος ορίζεται διαφορετικά, να υποβάλει αίτηση για τη χορήγησή της.

2. Οι αιτήσεις για τη χορήγηση των αδειών διαμονής κατατίθενται στην υπηρεσία μιας στάσης της αρμόδιας Διεύθυνσης Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Αποκεντρωμένης Διοίκησης... Η υποβολή των αιτήσεων για τη χορήγηση αρχικής άδειας διαμονής, η υποβολή συμπληρωματικών δικαιολογητικών και η παραλαβή της άδειας διαμονής ή της απορριπτικής απόφασης ή άλλων εγγράφων από τον οικείο φάκελο μπορεί να γίνεται είτε με αυτοπρόσωπη παρουσία του πολίτη τρίτης χώρας είτε με εκπροσώπηση του

από πληρεξούσιο δικηγόρο είτε από συζύγους, ανόντες και ενήλικους κατόντες. Η πληρεξουσιότητα αποδεικνύεται εγγράφως με θεώρηση του γνησίου της υπογραφής του εξουσιοδοτούμενου από οποιαδήποτε δημόσια αρχή. Επίδοση οποιοδήποτε εγγράφου ή δικαιολογητικών για τη χορήγηση άδειας διαμονής ή την ανανέωσή της με δικαστικό επιμελητή δεν επιτρέπεται».

Άρθρο 9 - Ανανέωση Άδειας Διαμονής

«1... 2. Οι αιτήσεις για την ανανέωση των αδειών διαμονής κατατίθενται στην υπηρεσία μιας στάσης της αρμόδιας Διεύθυνσης της Αποκεντρωμένης Διοίκησης... Η υποβολή των αιτήσεων, η υποβολή συμπληρωματικών δικαιολογητικών και η παραλαβή της άδειας διαμονής ή της απορριπτικής απόφασης ή άλλων εγγράφων από τον οικείο φάκελο μπορεί να γίνεται είτε με εκπροσώπηση του από πληρεξούσιο δικηγόρο είτε από συζύγους, ανόντες και ενήλικους κατόντες. Η πληρεξουσιότητα αποδεικνύεται εγγράφως με θεώρηση του γνησίου της υπογραφής του εξουσιοδοτούμενου από οποιαδήποτε δημόσια αρχή. Επίδοση οποιοδήποτε εγγράφου ή δικαιολογητικών για τη χορήγηση άδειας διαμονής ή την ανανέωσή της με δικαστικό επιμελητή δεν επιτρέπεται».

Άρθρο 22 - Υποχρεώσεις πολιτών τρίτων χωρών

«1... 2. Πολίτης τρίτης χώρας, κάτοχος άδειας διαμονής, οφείλει να αναχωρήσει χωρίς άλλη ειδοποίηση μέχρι την τελευταία ημέρα της λήξης της ισχύος της, εκτός αν πριν από τη λήξη της έχει υποβάλει αίτηση για την ανανέωσή της και του έχει χορηγηθεί η βεβαίωση της παραγράφου 7 του άρθρου 8 και της παραγράφου 4 του άρθρου 9.

3. Τα δημόσια έγγραφα που έχουν εκδοθεί από αλλοδαπές αρχές, τα οποία απαιτούνται από τις διατάξεις του παρόντος πρέπει να είναι επικυρωμένα με την επισήμειωση της Σύμβασης της Χάγης, όπου αυτή απαιτείται. Στις περιπτώσεις που δεν απαιτείται επισήμειωση, τα έγγραφα αυτά πρέπει να φέρουν επικύρωση του γνησίου της υπογραφής του αλλοδαπού οργάνου από την ελληνική προξενική αρχή ή το ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών...»

Άρθρο 26 - Υποχρεώσεις υπηρεσιών και υπαλλήλων - Κυρώσεις

«1. Οι δημόσιες υπηρεσίες, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, οι οργανισμοί και επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας και οι οργανισμοί κοινωνικής ασφάλισης υποχρεούνται να μην

παρέχουν τις υπηρεσίες τους σε πολίτες τρίτης χώρας, οι οποίοι δεν έχουν διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο που αναγνωρίζεται από διεθνείς συμβάσεις και θεώρηση εισόδου ή άδεια διαμονής και γενικά δεν αποδεικνύουν ότι έχουν εισέλθει και διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα. Σε πολίτες τρίτων χωρών που είναι αντικειμενικά στερούμενοι διαβατηρίου αναγνωρίζεται δικαίωμα συναλλαγής με τις αναφερόμενες στο προηγούμενο εδάφιο υπηρεσίες με μόνη την επίδειξη της άδειας διαμονής τους.

2. Από τις ρυθμίσεις της προηγούμενης παραγράφου εξαιρούνται: α) τα νοσοκομεία... β) η θεώρηση του γνησίου της υπογραφής κρατούμενων αλλοδαπών για εξουσιοδότηση σε δικηγόρους, προκειμένου να εκπροσωπηθούν ενώπιον δικαστικών αρχών και υπό την προϋπόθεση ότι αποδεικνύονται, εξ οιαδήποτε δημόσιου εγγράφου, τα στοιχεία της ταυτότητάς τους...»

Άρθρο 27 - Υποχρεώσεις συμβολαιογράφων

«1. Κατά την κατάρτιση συμβολαιογραφικών πράξεων, στις οποίες συμβαλλόμενοι ή συμμετέχοντες καθ' οιονδήποτε τρόπο είναι πολίτες τρίτων χωρών, που παρίστανται αυτοπροσώπως ή δηλώνουν κατοικία ή διαμονή στην ημεδαπή, οι συμβολαιογράφοι υποχρεούνται να διαπιστώνουν ότι αυτοί έχουν θεώρηση εισόδου ή άδεια διαμονής ή βεβαίωση της παραγράφου 7 του άρθρου 8 και της παραγράφου 6 του άρθρου 9¹ και να προβούν σε σχετική μνεία στην πράξη τους.

2. Εξαιρούνται οι περιπτώσεις της σύνταξης πληρεξουσίων σε δικηγόρους προκειμένου να εκπροσωπήσουν πολίτες τρίτων χωρών ενώπιον δικαστικών και διοικητικών αρχών...»

Άρθρο 33 - Χορήγηση άδειας διαμονής για λόγους σπουδών

«1. Ο πολίτης τρίτης χώρας, που έχει λάβει εθνική θεώρηση εισόδου για σπουδές στην Ελλάδα, υποβάλλει αίτηση ... 2. ...

5. Κατά την εξέταση της αίτησης για τη χορήγηση της άδειας διαμονής και για την έκδοση της σχετικής απόφασης εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 8».

Άρθρο 139 - Καταργημένες και διατηρούμενες διατάξεις

«1. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος και με την επιφύλαξη των διατάξεων που διατηρούνται σε ισχύ σύμφωνα με τις παραγράφους 2 και 3, καταργούνται

¹ Η ορθή παραπομπή είναι στην παρ.4 του άρθρου 9.

οι διατάξεις του ν. 3386/2005 (Α' 212) και οι κανονιστικές πράξεις που εκδόθηκαν κατ' εξουσιοδότηση του ίδιου νόμου, με την επιφύλαξη των διατάξεων της επομένης παραγράφου...

2. Από την έναρξη ισχύος του Ν. 4251/2014, διατηρούνται σε ισχύ οι διατάξεις των άρθρων 76, 77, 78, 80, 81, 82, 83 και 89 (παράγραφοι 1-3) του Ν. 3386/2005, όπως ισχύουν, οι διατάξεις του άρθρου 15 του Ν. 3536/2007 (Α' 42), οι διατάξεις της παρ. 8 του άρθρου 18 του Ν. 3870/2010 (Α' 138), το Π.Δ. 106/2007 (Α' 135), η υπ' αριθμ. 23443/2011 (Β' 2225) κοινή υπουργική απόφαση, καθώς και οι κανονιστικές πράξεις που εκδόθηκαν κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 2 του άρθρου 4, της παρ. 3 του άρθρου 5, καθώς και της παρ. 5 του άρθρου 73 του Ν. 3386/2005, όπως ισχύουν...»²

17. Στο άρθρο 8 παρ. 1 και 4 του π.δ. 178/2014 (Α' 281), που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση των άρθρων 39 παρ. 1 του ν. 4249/2014 (Α' 73), 11 του ν. 1481/1984 (Α' 152) και 28 παρ.1 ν. 2800/2000 (Α' 41), ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 8 - Διεύθυνση Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας

«1. Η Διεύθυνση Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας αποτελεί την εθνική αρχή στο πλαίσιο των συμβάσεων που κυρώθηκαν με τους νόμους 3640/1956 (Α' 303), 2514/1997 (Α' 140) και 2605/1998 (Α' 88), είναι αρμόδια για το χειρισμό θεμάτων διεθνούς επικοινωνίας και συνεργασίας της Ελληνικής Αστυνομίας και διαρθρώνεται ως ακολούθως: α. Τμήμα Υποστήριξης και Αποστολών, β. Τμήμα Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων, γ. Τμήμα SIRENE...»

4. Το Τμήμα SIRENE αποτελεί την κεντρική αρχή που προβλέπεται από τα άρθρα 7 παράγραφος 2 της απόφασης 2007/533/ΔΕΥ και του Κανονισμού (ΕΚ)1987/2006 για την ανταλλαγή συμπληρωματικών πληροφοριών σχετικών με τα δεδομένα που είναι καταχωρημένα στο Σύστημα Πληροφοριών SCHENGEN (SIS II). Ειδικότερα, οι αρμοδιότητες του Τμήματος SIRENE είναι οι ακόλουθες: α. ....
η. εξετάζει τις αιτήσεις ατόμων τα οποία είναι καταχωρισμένα στο Σύστημα Πληροφοριών Schengen δεύτερης γενιάς (SIS II) από άλλα κράτη Μέλη, σύμφωνα με τα άρθρα 41 του Κανονισμού 1987/2006 και 58 της απόφασης 2007/533/ΔΕΥ...»

² Η παράγραφος 2 τίθεται, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 8 παρ.19 του ν. 4332/2015 (Α' 146).

18. Στο άρθρο 44 παρ.1 του ν. 4375/2016 «Οργάνωση και λειτουργία Υπηρεσίας Ασύλου ... προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ ...» (Α' 51), ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 44 (Άρθρα 19 έως 23 Οδηγίας) - Παροχή πληροφοριών - Νομική εκπροσώπηση και συνδρομή

«Οι αιτούντες έχουν δικαίωμα να συμβουλευτούν με δαπάνη τους δικηγόρο ή άλλο σύμβουλο σε θέματα σχετικά με την αίτησή τους. Εφόσον ειδικές διατάξεις δεν ορίζουν διαφορετικά για συγκεκριμένες πράξεις, η εξουσιοδότηση αιτούντων προς δικηγόρο για την εκπροσώπηση τους ενώπιον των αρχών του παρόντος Μέρους μπορεί να πραγματοποιηθεί και με απλό ιδιωτικό έγγραφο, χωρίς να απαιτείται θεώρηση του γνησίου της υπογραφής. Η εξουσιοδότηση αιτούντων προς άλλα πρόσωπα απαιτεί θεώρηση του γνησίου της υπογραφής.»

Ερμηνεία και εφαρμογή διατάξεων

Κατά την ενώπιον της Ολομέλειας συζήτηση, επί της ερμηνείας και εφαρμογής των ανωτέρω διατάξεων, διατυπώθηκαν δύο γνώμες:

19. Κατά τη γνώμη της πλειοψηφίας, που απαρτίσθηκε από τον Πρόεδρο του Ν.Σ.Κ., Μιχαήλ Απέσσο, τους Αντιπροέδρους του Ν.Σ.Κ. Χρυσούλα Αυγερινού, Ανδρέα Χαλαυτή, Μεταξία Ανδροβιτσάνα, Νικόλαο Μουδάτσο και Στέφανο Δέτση και τους Νομικούς Συμβούλους του Κράτους Ασπλίνα Ροδόκαλη, Βασιλική Πανταζή, Ευγενία Βελώνη, Νίκη Μαριάλη, Αικατερίνη Γρηγορίου, Στυλιανή Χαριτάκη, Δημήτριο Χανή, Νικόλαο Δασκαλαντωνάκη, Ευφροσύνη Μπερνικόλα, Αφροδίτη Κουτούκη, Δημήτριο Αναστασόπουλο, Κωνσταντίνo Κατσούλα, Κωνσταντίνo Χριστοπούλου, Ευαγγελία Σκαλιστά, Αθηνά Αλεφάντη, Αγγελική Καστανά, Ελένη Πασαμιχάλη, Χριστίνα Ιβάνη, Παναγιώτη Παππά, Χρήστο Μητρίδη, Βασίλειο Κορκίονη, Χαράλαμπο Μπρισκόλα και Νικόλαο Καραγιώργη (ψήφοι είκοσι εννέα - 29), με την οποία συντάχθηκε και ο εισηγητής Πάρεδρος (γνώμη χωρίς ψήφο), από τις διατάξεις του Κώδικα Δικηγόρων, που παρατίθενται ανωτέρω, σε συνδυασμό προς τα άρθρα 713 επ. ΑΚ, προκύπτει ότι ο δικηγόρος είναι άμισθος δημόσιος λειτουργός και η μετά του εντολέα του σχέση

χαρακτηρίζεται ως αμειβόμενη εντολή³. Η εντολή αυτή (η οποία αναφέρεται στην εσωτερική σχέση μεταξύ του δικηγόρου και του πελάτη του) δεν υπόκειται σε τύπο (ως προϋπόθεση του κύρους της) και αποδεικνύεται κατά τις κοινές δικονομικές διατάξεις⁴. Ο δικηγόρος παρέχει νομικές υπηρεσίες προς τον εντολέα του υπό την ιδιότητα του δημόσιου λειτουργού, ασκώντας τα καθήκοντα που του αναθέτουν οι ως άνω διατάξεις δημοσίου δικαίου των άρθρων 1 και 36 του ν. 4194/2013⁵. Όσον αφορά την παροχή πληρεξουσιότητας στον δικηγόρο από τον εντολέα του (εξωτερική σχέση), στις ειδικές διατάξεις του Κώδικα Δικηγόρων δεν περιέχεται ρύθμιση που να ορίζει τύπο για την παροχή πληρεξουσιότητας προς τον δικηγόρο. Ταύτο, προδήλως γίνεται, γιατί η δήλωση βουλήσεως για την ανάθεση της εντολής, χωρίς την τήρηση προηγούμενου τύπου, προς το πρόσωπο του δικηγόρου αρκεί για την κατά το νόμο εκπροσώπηση του εντολέα του (άρθρα 1 και 36 του Κώδικα Δικηγόρων). Επίσης στον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (ν. 2690/1999) δεν υφίσταται διάταξη ορίζουσα τύπο για την παροχή πληρεξουσιότητας προς τον δικηγόρο από τον εντολέα του για την εκπροσώπηση του τελευταίου στις συναλλαγές του με τη διοίκηση.

Περαιτέρω, από τις διατάξεις του Κώδικα Δικηγόρων που παρατίθενται ανωτέρω συνάγεται ότι η έννομη τάξη προσδίδει κύρος στο λειτουργήμα του δικηγόρου και αποδίδει σ' αυτό ιδιαίτερη βαρύτητα για την θεμελίωση του κράτους δικαίου και τη λειτουργία της Δικαιοσύνης. Τούτο, ειδικότερα, συνάγεται από τον νομοθετικό χαρακτηρισμό του δικηγόρου ως δημόσιου λειτουργού, του οποίου το λειτουργήμα, όπως το περιεχόμενο περιγράφεται στο νόμο, αποτελεί θεμέλιο του κράτους δικαίου, εξού και η θέση του στην απονομή της δικαιοσύνης, ο σεβασμός της τιμής της, που του οφείλεται από τους δικαστικούς λειτουργούς και από κάθε άλλο πρόσωπο, καθώς και η

³ Βλ. ΑΠ 321/2017

⁴ Βλ. ΑΠ 1614/2006, ΕΑ 602/2008

⁵ Κατ' εξαίρεση απαιτείται τύπος (κατάρτηση εγγράφου) σύμφωνα με το άρθρο 43 του ν. 4194/2013 στην περίπτωση προλήψεως δικηγόρων με έμμεση εντολή στον ιδιωτικό τομέα, στην περίπτωση προλήψεως δικηγόρων στους φορείς του δημόσιου τομέα, αλλά και στην περίπτωση δικηγορικών υπηρεσιών με εργαλαβικό δικής (βλ. άρθρο 60 του ν. 4194/2013) κλπ.

⁶ ΑΠ 79/2016

υποχρεωτική συσσωμάτωση των δικηγόρων που είναι διορισμένοι σε ένα Πρωτοδικείο σε δικηγορικούς συλλόγους που είναι νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (άρθρο 89 παρ.1 του ν. 4194/2013) και, τέλος, η πρόβλεψη στο νόμο πειθαρχικών κυρώσεων σε περίπτωση διαπράξεως πειθαρχικών παραπτωμάτων. Τούτων ένεκα, γίνεται φανερό ότι, για την διεκπεραίωση από τον δικηγόρο διοικητικών υποθέσεων του εντολέα του, αρκεί για τη νομιμοποίησή του ενώπιον των διοικητικών αρχών η απόδειξη της ιδιότητάς του με την επίδειξη της επαγγελματικής του ταυτότητας και η δήλωσή του προς τα διοικητικά όργανα ότι εκπροσωπεί συγκεκριμένο εντολέα, αναλαμβάνοντας, κατ' αυτόν τον τρόπο, όχι μόνο δικαιώματα, αλλά και υποχρεώσεις κατά την εκτέλεση του λειτουργημάτος του. Τούτο, βεβαίως, δεν σημαίνει ότι ο νομοθέτης δεν δύναται σε συγκεκριμένες περιπτώσεις να διαλάβει διάταξη, που να επιβάλλει την παροχή πληρεξουσιότητας, αξιολογώντας τη σημασία των περιπτώσεων με κριτήρια το δημόσιο συμφέρον και τα συμφέροντα του εντολέα του δικηγόρου, όπως έπραξε στις περιπτώσεις της δικαστικής πληρεξουσιότητας ή της παρ. 2 του άρθρου 8 και της παρ. 2 του άρθρου 9 του Κώδικα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης.

Από τα ως άνω εκτεθέντα συνάγεται, κατά τη γνώμη της πλειοψηφίας, ότι στις περιπτώσεις στις οποίες ο νομοθέτης θέλησε την επιβολή τύπου για την απόδειξη της πληρεξουσιότητας του δικηγόρου εκ μέρους εντολέα του το όρισε ρητά και για το λόγο αυτόν, εφόσον στις περιπτώσεις του ερωτήματος οι οικείες διατάξεις δεν επιβάλλουν τύπο για την παροχή πληρεξουσιότητας από τους εντολές των δικηγόρων ισχύει ο γενικός κανόνας περί αυτού του παροχής πληρεξουσιότητας από τους εντολές τους⁷.

20. Εξ άλλου, κατά τη γνώμη αυτή, οι διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 8 και της παρ. 2 του άρθρου 9 του ν. 4251/2014 δεν μπορούν να τύχουν

αναλογικής εφαρμογής στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο ερώτημα, για τους εξής λόγους:

α) Οι ως άνω διατάξεις δεν συνιστούν μια πάγια και εξ αντικειμένου ρύθμιση δεκτική αναλογικής εφαρμογής στις περιπτώσεις του ερωτήματος, καθώς στον σκοπό τους ν. 4251/2014 δεν περιλαμβάνεται η γενική ρύθμιση ζητημάτων συναλλαγής (επικοινωνίας - παράστασης και συμμετοχής των πολιτών τρίτων χωρών σε διοικητικές διαδικασίες), αλλά ειδικές ρυθμίσεις σχετικά με συγκεκριμένα θέματα⁸.

β) Η βούληση του νομοθέτη για τη μη εφαρμογή των διατάξεων της παρ. 2 του άρθρου 8 και της παρ. 2 του άρθρου 9 του ν. 4251/2014 σε άλλες περιπτώσεις συναλλαγής δικηγόρων με τη διοίκηση, όταν εκπροσωπούν πολίτες τρίτων χωρών, συνάγεται και από την ιστορική ερμηνεία (γένεση, εξέλιξη και σύγκριση με το προϊσχύσαν δικαίο) των εν λόγω διατάξεων και ειδικότερα από την κατάργηση, από το άρθρο 139 του Κώδικα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης, της διατάξεως του εδαφίου γ' της παρ. 1 του άρθρου 73 του ν. 3386/2005, όπως αντικαταστάθηκε από τη διάταξη της παρ.1 του άρθρου 14 του ν. 3536/2007, η οποία διάταξη προέβλεπε, επί λέξει, τα εξής: «...η υποβολή αίτησης για αρχική χορήγηση άδειας διαμονής ή για κάθε ανανέωση αυτής μπορεί να γίνει είτε με αυτοπρόσωπη παρουσία του υπηκόου τρίτης χώρας είτε με εκπροσώπηση του από πληρεξούσιο δικηγόρο είτε από συζύγους, ανόμιους και ενήλικους καπόνιες. Η πληρεξουσιότητα αποδεικνύεται εγγράφως με θεώρηση του γνησίου της υπογραφής του εξουσιοδοτούντος αποκλειστικώς από αστυνομική αρχή. Σε κάθε άλλη περίπτωση, η σχετική πληρεξουσιότητα αποδεικνύεται εγγράφως με θεώρηση του γνησίου της υπογραφής του εξουσιοδοτούντος από αστυνομική αρχή και με την προϋπόθεση τήρησης της παραγράφου 1 του άρθρου 84 του νόμου αυτού...».

⁷ Γίνεται δεκτό ότι στις σχέσεις των διοικουμένων με τη διοίκηση η παροχή πληρεξουσιότητας προς τους δικηγόρους είναι άτυπη, βλ. Α.Ι. Τάχου: Ερμηνεία του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, σελίδα 79. Για το θέμα της εκπροσώπησης των διοικουμένων από δικηγόρους στις διοικητικές αρχές, βλ. Ι. Καρά: Ερμηνεία Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, υπό το άρθρο 3, τρίτη έκδοση, όπου και παραπομπή στην προαναφερθείσα εγκύκλιο του Υπουργείου Εσωτερικών Δ/ΣΚΠΟΦ-18/01κ 11853/6.5.2009. Βλ. επίσης και Χ. Δεσπορίδη: Η έννομη προστασία του αλλοδαπού από τη διοικητική επέμβαση, σελ. 163.

⁸ Όπως, η διέλευση προσώπων από τα σύνορα, η διαμονή πολιτών τρίτων χωρών στην ελληνική επικράτεια, οι προϋποθέσεις του δικαιώματος διαμονής, οι κατηγορίες των αδειών διαμονής και οι λόγοι χορήγησης των, τα δικαιώματα των πολιτών τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στην ελληνική επικράτεια, οι υποχρεώσεις των υπηρεσιών, η κοινωνική ένταξη των πολιτών τρίτων χωρών και το καθεστώς των επί μακρόν διαμενόντων.

Από τη διάταξη αυτή προέκυπτε ότι, εκτός από την αρχική χορήγηση άδειας διαμονής ή ανανεώσεως αυτής, σε κάθε άλλη περίπτωση συναλλαγής υπηκόου τρίτης χώρας με τη διοίκηση, η πληρεξουσιότητα σε εκπρόσωπό του (άρθρ. του νόμου μη διακρίνοντας, και σε δικηγόρο) αποδεικνυόταν εγγράφως με θεώρηση του γνησίου της υπογραφής του εξουσιοδοτούμενου από την αστυνομική αρχή⁸. Η κατάργηση της διατάξεως αυτής, από το άρθρο 139 του ν. 4251/2014, χωρίς να περιληφθεί ρύθμιση του αυτού περιεχομένου στις διατάξεις του, οδηγεί ασφαλώς στο συμπέρασμα ότι δεν ήταν στους σκοπούς του νομοθέτη να ορίσει τύπο για την απόδειξη της πληρεξουσιότητας του δικηγόρου, όταν εκπροσωπεί πολίτη τρίτης χώρας στις συναλλαγές του με τη διοίκηση για κάθε περίπτωση, παρά μόνον σε όσες περιπτώσεις αυτό το όρισε ρητά.

γ) Οι εν λόγω, του αυτού διαδικαστικού περιεχομένου, διατάξεις των άρθρων 8 (παρ. 2) και 9 (παρ. 2) του ν. 4251/2014 (υπό την ερμηνευτική εκδοχή ότι επιβάλλουν τύπο για την παροχή από τον πολίτη τρίτης χώρας πληρεξουσιότητας και προς τον δικηγόρο), αφενός μεν αποτελούν παρέκκλιση από τον κανόνα της άτυπης παροχής πληρεξουσιότητας από τον εντολέα για την εκπροσώπηση του από δικηγόρο κατά τη συναλλαγή του με τη διοίκηση και αφετέρου δεν παρουσιάζουν ομοιότητα με τις περιπτώσεις του ερωτήματος.

δ) Κατά το γράμμα και το πνεύμα των διατάξεων των άρθρων 77 και 82 του ν. 3386/2005 και του άρθρου 28 παρ.3 και 4 του ν. 3907/2011, ερμηνευόμενων υπό το φως των άρθρων 5 παρ.2, 5^α, 20 και 25 παρ.1 του Συντάγματος (αρχή της αναλογικότητας), δεν μπορεί να τίθενται, ερμηνευτικά, διαδικαστικές προϋποθέσεις και περιορισμοί με αναλογική εφαρμογή διατάξεων που επιβάλλουν τύπο για ειδικά θέματα, κατά παρέκκλιση του κανόνα της άτυπης παροχής πληρεξουσιότητας προς τον δικηγόρο. Τούτο διότι, μια τέτοια ερμηνεία και εφαρμογή διατάξεων θα είχε επιταχθεί συνέπειες για τους δικαιούμενους στο μέτρο που επιβάλλεται βάρος διατυπώσεων που δυσχεραίνουν, ιδίως όταν οι ενδιαφερόμενοι είναι εκτός Ελλάδος, την απρόσκοπτη δυνατότητα παροχής προσβάσεως σε δικηγόρο για την άσκηση είτε του, κατά το νόμο, δικαιώματος πληροφόρησης είτε την υποβολή

⁸ Βλ. ΝΣΚ 63/2010, σκέψεις ΙΙΙ Β και Γ

αίτησεων για λογαριασμό των εντολέων, είτε την άσκηση διοικητικών προσφυγών, οπότε και θα περιορίζονται τα δικαιώματα άμυνας των αλλοδαπών¹⁰.

ε) Δεν υφίσταται, ανάμεσα στις ρυθμιζόμενες από το ν. 4251/2014 περιπτώσεις και στις περιπτώσεις του ερωτήματος, οι οποίες υπάγονται στις διατάξεις των νόμων 3386/2005 (άρθρα 77 και 82) και 3907/2011 (άρθρα 28 και 30) και της ΚΥΑ 4000/4/32-λα/5-10-2012 (σχετικά με τον καθορισμό των κριτηρίων και της διαδικασίας για την εγγραφή και διαγραφή αλλοδαπών από τον κατάλογο ανεπιθύμητων αλλοδαπών), ούτε ο ίδιος λόγος θεσπίσεώς τους, ούτε ικανός βαθμός ομοιότητας. Τούτο γιατί, στις ρυθμισμένες από το νόμο περιπτώσεις (ν. 4251/2014) πρόκειται για αίτηση του πολίτη τρίτης χώρας να του χορηγηθεί τίτλος διαμονής με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τη νομική κατάσταση του και την επί τη βάση αυτής ρύθμιση των βιοτικών του σχέσεων. Η θέσπιση τύπου για την απόδειξη της πληρεξουσιότητας του δικηγόρου, που υποβάλλει την ως άνω αίτηση για λογαριασμό του εντολέα του, αποβλέπει πρόδηλα στη διασφάλιση της γνησιότητας της βουλήσεως του πολίτη τρίτης χώρας να υπαχθεί στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που ορίζονται στο νόμο. Στις ως άνω περιπτώσεις του ερωτήματος, όμως, δεν πρόκειται για δηλώσεις βουλήσεως των πολιτών τρίτων χωρών για τη χορήγηση άδειας δημιουργικής νομικής καταστάσεως που επάγεται δικαιώματα και υποχρεώσεις, αλλά πρόκειται για δυσμενή μέτρα των κρατικών αρχών που έχουν ληφθεί εις βάρος τους και, είτε αυτοί αιτούνται τη χορήγηση πληροφοριών, δίνοντας σχετική εντολή σε δικηγόρο για επικοινωνία με τη διοίκηση και ενημέρωσή τους, είτε προσφεύγουν στις υπηρεσίες δικηγόρου, προκειμένου να ασκήσουν διοικητικές προσφυγές για την προστασία των εννόμων συμφερόντων τους. Κατά συνέπεια, δεν είναι ίδια η στάθμιση συμφερόντων ανάμεσα στις περιπτώσεις (ρυθμιζόμενες και μη).

στ) Περαιτέρω, επιχείρημα υπέρ της άποψης ότι οι διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 8 και της παρ. 2 του άρθρου 9 του ν. 4251/2014 είναι ειδικές και δεν εισάγουν πάγια ρύθμιση γενικής εφαρμογής συνάγεται και από τη μεταγενέστερη ρύθμιση της παρ. 1 του άρθρου 44 του ν.4375/2016, που

¹⁰ Πρβλ. Χ. Δεστοριδί: Η έννομη προστασία του αλλοδαπού από τη διοικητική απάθεια, σελ.183.

απλοποιεί τον τύπο παροχής πληρεξουσιότητας σε δικηγόρο στις ως άνω υποθέσεις, σύμφωνα με την οποία, εφόσον ειδικές διατάξεις δεν ορίζουν διαφορετικά, για συγκεκριμένες πράξεις, η εξουσιοδότηση των αιτούντων διεθνή προστασία προς δικηγόρο για την εκπροσώπηση τους ενώπιον των αρμοδίων αρχών μπορεί να πραγματοποιηθεί και με απλό ιδιωτικό έγγραφο, χωρίς να προσ απαιτείται θεώρηση του γνησίου της υπογραφής.

21. Τέλος κατά τη γνώμη της πλειοψηφίας, ο κίνδυνος που επικαλείται η υπηρεσία (βλέπετε ανωτέρω σκ. 5), δηλαδή της καταστρατηγήσεως της κείμενης νομοθεσίας (ν. 3907/2011) σε περίπτωση αποδοχής της εκδοχής περί του ατύπου της παροχής πληρεξουσιότητας σε δικηγόρο, δεν δύναται να συνδέεται με την απόδειξη της πληρεξουσιότητας του τελευταίου και την άσκηση του λειτουργήματός του. Η συνδρομή ή μη των προϋποθέσεων του νόμου για την διαγραφή από τον κατάλογο ανεπιθύμητων ατόμων θα εξετασθεί από την αρμόδια αρχή αυτοτελώς, με πρόσκληση του αιτούντα, δια του δικηγόρου του, να αποδείξει ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παρ.3 του άρθρου 26 του ν. 3907/2011. Περαιτέρω, ο έτερος κίνδυνος που επικαλείται η υπηρεσία, της παραβιάσεως των διατάξεων του ν. 2472/1997, επειδή στις αιτούμενες πληροφορίες μπορεί να εμπεριέχονται ευαίσθητα δεδομένα, δεν εκτιμάται ως πιθανός, γιατί ο δικηγόρος αντιπροσωπεύει εκ του νόμου τον εντολέα του, η σχέση μεταξύ τους είναι σχέση εμπιστοσύνης (παρ.1 του άρθρου 3 του ν. 4194/2013) και ενεργεί για την προστασία των νομίμων συμφερόντων, δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών του, στο πλαίσιο της δοθείσας από το υποκείμενο των δεδομένων εντολής και, συνεπώς, όταν ασκεί τα καθήκοντά του, στις περιπτώσεις του ερωτήματος, δηλώνοντας στις αρμόδιες αρχές ότι ενεργεί ως πληρεξούσιος δικηγόρος συγκεκριμένου εντολέα που αφορούν τα δεδομένα, αποδεικνύοντας, βεβαίως, την ιδιότητα του δικηγόρου, ευλόγως τεκμαίρεται από τους τρίτους ότι έχει τη συγκατάθεση του εντολέα του (άρθρο 5 παρ. 1 και 7 παρ. 2 περ. α' και γ' του ν. 2472/1997), όπως άλλωστε αρμόζει στη σχέση εντολής και εκπροσώπησης που συνδέει τον δικηγόρο με τον εντολέα του. Περαιτέρω, κατά τη διάταξη του άρθρου 7Α περ. ε του ν. 2472/1997, οι δικηγόροι απαλλάσσονται από την υποχρέωση γνωστοποιήσεως και λήψεως αδείας από την Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων, όταν πρόκειται για παροχή νομικών υπηρεσιών

προς τους εντολείς τους. Τέλος, σημειώνεται ότι, όταν ο δικηγόρος εκπροσωπεί τον εντολέα του, στον οποίο ανήκουν τα δεδομένα, η Αρχή, στην οποία υποβάλλεται η σχετική αίτηση γνωστοποιήσεως των δεδομένων αυτών, που τηρεί στο αρχείο της, οφείλει να κάνει δεκτό το αίτημα, ικανοποιώντας το δικαίωμα προσβάσεως του υποκειμένου των δεδομένων (άρθρο 12 ν. 2472/1997)¹¹.

22. Εν όψει των ανωτέρω, κατά τη γνώμη της πλειοψηφίας, στο εξεταζόμενο ερώτημα προσέχει η απάντηση ότι στις διοικητικές υποθέσεις που αναφέρονται σ' αυτό, υποχρεούνται οι αστυνομικές υπηρεσίες να συναλλάσσονται με τους δικηγόρους που εκπροσωπούν υπηκόους τρίτων χωρών, συμμορφούμενες, κατ' αρχάς, με την ΔΙΣΚΠΟ/Φ.18/οικ. 11853 από 6-5-2009 εγκύκλιο του Υπουργείου Εσωτερικών. Για την νομιμοποίηση του δικηγόρου αρκεί, στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο ερώτημα, είτε η υπογραφή με την σφραγίδα του δικηγόρου (με τα στοιχεία του) επί των αιτήσεων ή των διοικητικών προσφυγών, που συντάσσονται και κατατίθενται αρμοδίως για λογαριασμό του εντολέα του και υπό την ιδιότητα του πληρεξουσίου του τελευταίου, είτε, σε περίπτωση προσωπικής επαφής με τις ως άνω αρχές, για την παρακολούθηση διοικητικής υποθέσεως, η επίδειξη της δικηγорικής ταυτότητάς του (από την οποία προκύπτουν το ονοματεπώνυμο και ο αριθμός μητρώου του δικηγόρου συλλόγου στον οποίο ανήκει), καθώς και η προφορική ή γραπτή δήλωσή του ότι είναι πληρεξούσιος του συγκεκριμένου εντολέα που αφορά η υπόθεση.

23. Κατά τη γνώμη της μειοψηφίας, που απαρτίσθηκε από τους Αντιπροέδρους του ΝΣΚ Βασιλική Δούσα, Ιωάννη – Κωνσταντίνου Χαλκιά και Ιωάννη Διονυσόπουλο και τους Νομικούς Συμβούλους του Κράτους Κωνσταντίνου Γεωργιάκη, Γεώργιο Κανελλόπουλο, Ανδρέα Ανδρουλιδάκη, Βασιλική Τύρου, Γαρυφαλία Σκιδώνη, Δημήτρη Κεφάλα, Ελένη Σβολοπούλου, Κωνσταντίνου Κηπουρού, Αλέξανδρο Ραϊλό, Αδμαντία Καπετανάκη, Ευστράτιο Συναϊκή, Κυριακή Παρασκευοπούλου, Σταύρο Σπυρόπουλο, Βασίλειο Καραγιώργο, Πέτρο Κωνσταντινόπουλο, Ευσταθία Τασούση, Διονύσιο Χειμώνα, Βασιλική Παπαθεοδώρου, Παναγιώτα – Ελευθερία Δασκαλά –

¹¹ Βλ. Ευγενίας Αλεξανδροπούλου- Αγγυλιτσάου: Η επεξεργασία Προσωπικών δεδομένων κατά την άσκηση του Δικηγόρικού Επαγγέλματος, Αρμόδιος 2009, σελ. 1303 και 1304.

Ασημακοπούλου και Γεώργιο Γρυλινάκη (ψήφοι είκοσι τρεις - 23), η νομοθεσία που αφορά στα θέματα της μεταναστεύσεως και των παρανόμων διαμενόντων στη χώρα υπηκόων τρίτων χωρών (ν. 4251/2014, ν. 3907/2011 άρθρα 16 επ., οδηγία 2008/115) αποτελεί ένα συνεκτικό σύνολο ουσιαστικών και διαδικαστικών κανόνων που εφαρμόζονται στις έννομες σχέσεις των εν λόγω υπηκόων με τις αρχές της χώρας, στο πλαίσιο της αποτελεσματικής διαχείρισής της μεταναστευτικής πολιτικής με πλήρη σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειας των υπηκόων τρίτων χωρών, αλλά και προστασία της εθνικής ασφάλειας και δημόσιας τάξης της Χώρας. Οι διατάξεις της εν λόγω νομοθεσίας ρυθμίζουν είτε ευθέως είτε κατά παραπομπή, μεταξύ άλλων, την είσοδο ή την απαγόρευση εισόδου στη χώρα (άρθρα 3-5 ν. 4251/2014, άρθρα 26, 27 και 38 παρ. 2 ν. 3907/2011), την ενδεχόμενη αναγραφή στον Ε.Κ.Α.Ν.Α. (άρθρο 38 παρ. 1 ν. 3907/2011), την χορήγηση και ανανέωση ή μη άδειας διαμονής (άρθρα 8 παρ. 2, άρθρ. 9 παρ. 2, άρθρα 33 παρ. 5 ν. 4251/2014), την κράτηση με σκοπό την απομάκρυνση (άρθρα 30-33 ν. 3907/2011), την χορήγηση παρατάσεως προθεσμίας οικειοθελούς αναχωρήσεως (άρθρο 22 παρ. 2 και άρθρο 36 ν. 3907/2011), την χορήγηση σχετικών εγγυήσεων κατά το χρονικό διάστημα της οικειοθελούς αναχωρήσεως (άρθρο 29 ν. 3907/2011) και την αναγκαστική επιστροφή (άρθρα 21-25, 28 και 37 ν. 3907/2011), περιλαμβανομένων των διοικητικών προσφυγών και των αιτήσεων πληροφοριών για όλα τα ανωτέρω.

Περαιτέρω, ο ν. 3907/2011 εξακολουθεί να ισχύει ως προς τις διατάξεις του των άρθρων 16 επόμ., με τις οποίες μεταφέρθηκε στο εθνικό δίκαιο η οδηγία 2008/115. Με τις διατάξεις αυτές ρυθμίζονται ειδικότερα ζητήματα επιστροφής των παρανόμων διαμενόντων στη χώρα υπηκόων τρίτων χωρών, στο πλαίσιο των θεμελιωδών δικαιωμάτων που εγγυώνται η ενωσιακή νομοθεσία, οι διεθνείς συμβάσεις και αρχές του διεθνούς δικαίου, συμπεριλαμβανομένων των υποχρεώσεων προστασίας των προσφύγων και των υποχρεώσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα (πρβλ. άρθρο 1 της οδηγίας 2008/115 και άρθρο 16 του ν. 3907/2011).

Ακολούθως, οι διατάξεις του άρθρου 8 του Κώδικα Μετανάστευσης (ν. 4251/2014) εφαρμόζονται κατά παραπομπή της παραγράφου 5 του άρθρου 33 αυτού, κατά την εξέταση της αιτήσεως για τη χορήγηση της άδειας

διαμονής για λόγους σπουδών, της εξετάσεως της αιτήσεως νομιμότητας ως περιλαμβανουσας τη συνολική εκτίμηση τόσο των τυπικών όσο και των ουσιαστικών προϋποθέσεων ευδοκιμήσεώς της. Ειδικότερα, από τις διατάξεις του άρθρου 8 παρ. 2, του άρθρου 9 παρ. 2 και του άρθρου 33 παρ. 5 του ως άνω Κώδικα συνάγεται, προδήλως, ότι, λόγω των σοβαρών νομικών συνεπειών που απορρέουν από τη χορήγηση ή ανανέωση της άδειας διαμονής, που συνδέονται άμεσα τόσο με την προσωπική κατάσταση και τα θεμελιώδη δικαιώματα του αιτούντος, όσο και με θέματα υπέρτερου δημοσίου συμφέροντος, τούτέστιν θέματα εθνικής ασφάλειας και δημόσιας τάξης της Χώρας, η διασφάλιση της γνησιότητας της βουλήσεως των υπηκόων τρίτων χωρών που ζητούν με αίτησή τους την άδεια να διαμείνουν στη χώρα, επιβάλλει την υποχρέωση εγγράφου αποδείξεως της πληρεξουσιότητας προς τον δικηγόρο που υποβάλλει για λογαριασμό τους την αίτηση διαμονής, με θεώρηση του γνησίου της υπογραφής από οποιαδήποτε δημόσια αρχή. Η ανάγκη αυτή επιβεβαιώνεται και από τον εν πολλοίς μεγάλο αριθμό των εκπροσωπούμενων από δικηγόρο υπηκόων τρίτων χωρών, καθώς και από το ότι το αντικείμενο των υποβαλλόμενων αιτήσεων είναι δυνατόν να άπτεται ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων, για το επιπρεπτό της επεξεργασίας των οποίων επιβάλλεται η ρητή (γραπτή) συναίνεση του ενδιαφερομένου (βλ. άρθρο 7 παρ. 2 περ. α' ν. 2472/1997).

Οι ανωτέρω διατάξεις των άρθρων 8 παρ. 2, 9 παρ. 2 και 33 παρ. 5 θεσπίζουν μια υποχρέωση, η οποία, όμως, επιτρέπεται να εφαρμοστεί, κατ' αναλογία, και σε περιπτώσεις που δεν συντρέχει η ίδια ακριβώς περίπτωση της αιτήσεως χορήγησης ή ανανέωσης άδειας διαμονής. Αντιθέτως, τις ίδιες, αν όχι σοβαρότερες, έννομες συνέπειες στην προσωπική κατάσταση και στα θεμελιώδη δικαιώματα των υπηκόων τρίτων χωρών και σε θέματα εθνικής ασφάλειας και δημόσιας τάξης της Χώρας, συνεπάγονται οι παρόμοιες περιπτώσεις της οικείας νομοθεσίας που προαναφέρθηκαν και απασχολούν το ερώτημα (απαγόρευση εισόδου στη χώρα, αναγραφή στον Ε.Κ.Α.Ν.Α., κράτηση με σκοπό την απομάκρυνση, χορήγηση παρατάσεως προθεσμίας οικειοθελούς αναχωρήσεως, αναγκαστική επιστροφή κλπ.). Οι περιπτώσεις αυτές συνδέονται άμεσα με τη χορήγηση ή μη άδειας διαμονής στη χώρα, για την οποία η υποβαλλόμενη από δικηγόρο αίτηση υπόκειται στις

διατυπώσεις της έγγραφης πληρεξουσιότητας. Επομένως, για την ταυτότητα του νομικού λόγου, η ίδια σχετικά με την απόδειξη της πληρεξουσιότητας του δικηγόρου υποχρέωση επιβάλλεται να ισχύει, κατ' αναλογία, και σε όλες τις παρόμοιες περιπτώσεις υποβολής αιτήσεων ή άσκησης διοικητικών προσφυγών των υπηκόων τρίτων χωρών που προαναφέρθηκαν, κατά παραδεκτή εν προκειμένω πλήρωση των υφιστάμενων κενών της οικείας περί τη μετανάστευση και των παρανόμων διαμενόντων στη χώρα υπηκόων τρίτων χωρών νομοθεσίας. Είναι αυτονόητο ότι η εφαρμογή της υποχρεώσεως αυτής στις εξεταζόμενες περιπτώσεις της εν λόγω ειδικής νομοθεσίας για τη μετανάστευση και τους παρανόμως διαμενόντες στη χώρα υπηκόους τρίτων χωρών ουδώς επηρεάζει τα γενικώς ισχύοντα περί του ατύπου ή μη της εντολής προς δικηγόρο για το χειρισμό υποθέσεων των εντολών ενώπιον της Διοίκησης βάσει του Κώδικα περί Δικηγόρων και των σχετικών εγκυκλίων.

Ενόψει όλων των ανωτέρω, κατά τη γνώμη της μειοψηφίας, στο πρώτο ερώτημα προσέχει η απάντηση ότι οι αστυνομικές αρχές, όταν συναλλάσσονται με δικηγόρους που εκπροσωπούν υπηκόους τρίτων χωρών, κατ' εφαρμογή της νομοθεσίας περί μετανάστευσης και των παρανόμων διαμενόντων στο κράτος μέλος υπηκόων τρίτων χωρών (ν. 4251/2014, ν. 3907/2011 άρθρα 16 επ., οδηγία 2008/115 κλπ.), οφείλουν να ζητούν απόδειξη της πληρεξουσιότητας αυτών, κατ' ανάλογο εφαρμογή του άρθρου 8 παρ. 2, του άρθρου 9 παρ. 2 και του άρθρου 33 παρ. 5 του ν. 4251/2014.

Απάντηση

24. Εν όψει των ανωτέρω, επί του τεθέντος ερωτήματος το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Πλήρης Ολομέλεια) γνωμοδοτεί, κατά πλειοψηφία, ότι στις διοικητικές υποθέσεις που αναφέρονται στο ερώτημα, υποχρεούνται οι αστυνομικές υπηρεσίες να συναλλάσσονται με τους δικηγόρους που εκπροσωπούν υπηκόους τρίτων χωρών, συμμορφούμενες, κατ' αρχάς, με την ΔΙΣΚΠΟ/Φ.18/οικ. 11853 από 6-5-2009 εγκύκλιο του Υπουργείου Εσωτερικών. Για την νομιμοποίηση του δικηγόρου αρκεί, στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο ερώτημα, είτε η υπογραφή με την σφραγίδα που δικηγόρου επί των αιτήσεων ή των διοικητικών προσφυγών, που συντάσσονται και κατατίθενται αρμοδίως για λογαριασμό του εντολέα του και

υπό την ιδιότητα του πληρεξουσίου του τελευταίου, είτε, σε περίπτωση προσωπικής επαφής με τις ως άνω αρχές, για την παρακολούθηση διοικητικής υποθέσεως, η επίδειξη της δικηγορικής ταυτότητάς του (από την οποία προκύπτουν το ονοματεπώνυμο και ο αριθμός μητρώου του δικηγορικού συλλόγου στον οποίο ανήκει), καθώς και η προφορική ή γραπτή δήλωσή του ότι είναι πληρεξούσιος του συγκεκριμένου εντολέα που αφορά η υπόθεση.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 19-3-2018

Ο Πρόεδρος

Μιχαήλ Α. Απέσσας

Πρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Ο Εισηγητής

Δημήτριος Ε. Κατωπόδης

Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.